

Advies:

Concept Exploitatieplan 2027 Oost-Brabant

Referentie: 26.11
Adviesdatum: 28-5-2026
Behandeld door: Sophie van der Veeke

Geachte heer Klein Nagelvoort, beste Dieter,

1. Inleiding

Reizigersoverleg Brabant (ROB) heeft kennisgenomen van het concept Exploitatieplan Oost-Brabant 2027 van Arriva. Met dit exploitatieplan wordt een volgende stap gezet in de uitvoering van de concessie Oost-Brabant 2027-2039.

Het exploitatieplan (EP) bevat een omvangrijke herstructurering en doorontwikkeling van het openbaar vervoernetwerk in de regio. Daarbij wordt onder meer ingezet op hoogwaardig openbaar vervoer (HOV), hogere frequenties, nieuwe rechtstreekse verbindingen en verdere verduurzaming van het wagenpark.

ROB beoordeelt het exploitatieplan vanuit het perspectief van de reiziger. Daarbij kijken wij niet alleen naar de kansen van de voorgestelde netwerkontwikkeling, maar ook naar de praktische gevolgen voor verschillende groepen reizigers in stad en regio.

2.1 Stad Tilburg

Reizigersoverleg Brabant ziet in de voorgestelde ontwikkelingen binnen de regio Tilburg meerdere positieve elementen voor reizigers, met name rondom de verdere uitbouw van het stedelijke HOV-netwerk en de versterking van regionale verbindingen. Daarbij gaat het onder meer om de introductie van lijn 8 richting Loven en Udenhout, ruimere bediening in de avonduren, verbeterde verbindingen richting bedrijventerreinen en de versterking van regionale verbindingen richting onder andere Gilze, Goirle en de universiteit.

Ook wordt op meerdere lijnen ingezet op hogere frequenties en ruimere bedieningsperioden, waardoor reizigers op meer momenten van de dag gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer. Tegelijkertijd veranderen op onderdelen bestaande reispatronen, haltebediening en wijkontsluiting. ROB adviseert om reizigers tijdig en duidelijk mee te nemen in veranderingen in routes, haltebediening, overstappen en nieuwe reispatronen binnen het Tilburgse netwerk.

ROB juicht het doortrekken van streekbussen vanuit de Langstraat richting de scholen rondom Stappegoor om meer reizigers een doorgaande verbinding te bieden toe. Wel hebben we praktische bezwaren tegen het doortrekken van de lijnen 531 en 532, die met Tempo 100-bussen gaan rijden. Deze bussen mogen geen staande reizigers vervoeren wat de capaciteit beperkt. De bussen op de corridor tussen Tilburg Station en Stappegoor zitten nu regelmatig erg vol. ROB adviseert daarom om de doorgaande ritten met Tempo 80-bussen uit te voeren op bijvoorbeeld lijn 136 of 330. Op station Tilburg kunnen reizigers richting Stappegoor verleid worden om de

stadsbussen op dit traject te gebruiken door de streekbussen verder achteraan te plaatsen, maar op Stappegoor is het lastiger om reizigers richting het station te verleiden de stadsbus te nemen, simpelweg omdat er maar een halte is.

2.1.1 Nieuwe HOV-opzet Reeshof

Binnen de Reeshof wordt nadrukkelijk gekozen voor een sterkere HOV-structuur met snellere en directere verbindingen richting de universiteit, het stadscentrum en andere belangrijke voorzieningen binnen Tilburg.

De hogere frequenties en directere verbindingen kunnen zorgen voor aantrekkelijkere en snellere reismogelijkheden voor reizigers. Positief is daarnaast dat naast de HOV-verbindingen ook aandacht blijft bestaan voor fijnmazige wijkontsluiting, onder meer door het behoud van aanvullende ontsluitende lijnen richting voorzieningenlocaties zoals de ziekenhuizen.

Tegelijkertijd leiden de wijzigingen binnen de Reeshof voor een deel van de reizigers tot grotere loopafstanden en veranderingen in vertrouwde reispatronen. ROB adviseert daarom om na invoering specifiek aandacht te houden voor de praktische bereikbaarheid van de wijk en de effecten van de gewijzigde haltebediening.

In dat kader onderschrijft ROB het belang van de voorgestelde vervangende halte ter hoogte van de Leekstraat en de benodigde infrastructurele aanpassingen op de nieuwe route. Ook blijven duidelijke communicatie en overzichtelijke reisinformatie noodzakelijk.

2.1.2 Opwaardering lijn 1 en 2 tot een doorgaande Bravodirectlijn

Reizigersoverleg Brabant ziet duidelijke meerwaarde in de opwaardering van de huidige stadslijn 1 en 2 naar een doorgaande Bravodirect-lijn. De voorgestelde frequentieverhoging, reistijdverkorting en versterking van de verbinding tussen Tilburg-Noord, het Centraal Station, Stappegoor en Goirle zorgen voor snellere en aantrekkelijkere verbindingen voor reizigers op deze corridor.

Positief is daarnaast dat in Goirle een groter deel van de kern bereikbaar wordt met een frequente hoogwaardige stadsbus. Een punt van aandacht blijft wel de communicatie naar de reizigers toe. Wanneer de lus door Goirle afwisselend links- en rechtsom wordt gereden, moeten reizigers goed opletten aan welke kant van de weg ze gaan staan. Goede directe reisinformatie bij de haltes is dan extra belangrijk, zodat reizigers bij de goede halte staan. Uiteraard geldt dit ook voor de lus in de Reeshof.

2.1.3 Splitsing lijnen naar Udenhout en Berkel-Enschot

Wanneer de werkzaamheden op de Spoorlaan in Tilburg zijn afgerond en bussen in twee richtingen van en naar het station kunnen rijden vanuit de oostkant van de stad, wordt de huidige lijn 9 (Tilburg – Berkel-Enschot – Udenhout) gesplitst in verschillende lijnen 8 en 9. Na Tilburg rijden deze lijnen direct naar Udenhout (lijn 8) en Berkel-Enschot (lijn 9). Reizigersoverleg Brabant ziet gelijkenissen tussen de nieuwe lijnen 8 en 9 en de nieuwe lijnvoering in de Haagse Beemden in Breda tijdens het begin van de nieuwe concessie West-Brabant, waar een lijn van het station naar de Haagse Beemden via Kievitsloop werd opgesplitst in twee aparte lijnen naar Kievitsloop en de Haagse beemden. Dit leverde voor beide wijken een snellere reis op naar het station, maar een reis tussen de wijken was niet meer rechtstreeks mogelijk. Veel reizigers konden nu niet meer direct naar het winkelcentrum. Hoewel ROB grote voordelen ziet in de kortere reistijd vanuit Udenhout richting Tilburg, vinden wij het wel jammer dat de directe verbinding tussen de dorpen volledig verdwijnt. De omreisroute via halte Ringbaan Oost, waar beide lijnen elkaar weer tegenkomen, is beperkt. Daarom ziet ROB graag dat er hier een goede

aansluiting wordt geboden tussen lijnen 8 en 9, zodat de extra reistijd voor reizigers tussen Udenhout en Berkel-Enschot beperkt is.

2.2 Stad Den Bosch

Reizigersoverleg Brabant ziet in de voorgestelde ontwikkelingen binnen de regio Den Bosch een duidelijke herstructurering van het Bossche netwerk, waarbij wordt ingezet op snellere, herkenbaardere en beter gekoppelde verbindingen voor reizigers. Daarbij wordt onder meer ingezet op de versterking van HOV-assen, integratie van transferiumlijnen binnen het stadsnetwerk en nieuwe rechtstreekse verbindingen tussen woonwijken, voorzieningen en het Centraal Station. Daarnaast wordt op meerdere lijnen ingezet op hogere frequenties, betere aansluitingen en een overzichtelijkere lijnstructuur, waardoor het openbaar vervoer op verschillende trajecten aantrekkelijker en beter bruikbaar kan worden voor reizigers. Tegelijkertijd betekenen de voorgestelde wijzigingen voor veel reizigers een grote verandering van bestaande reispatronen, haltebediening en wijkontsluiting. ROB adviseert om reizigers tijdig en duidelijk te informeren over wijzigingen in routes, haltebediening, overstappen en nieuwe reisrelaties binnen het Bossche netwerk.

2.2.1 Aanpassing lijnvoering stads- en transferiumlijnen.

Reizigersoverleg Brabant begrijpt de wens vanuit de gemeente om de transferiumlijnen in Den Bosch zo direct mogelijk tussen de P+R-locaties, het centrum en het Centraal Station te laten rijden. De voorgestelde wijzigingen kunnen bijdragen aan kortere reistijden, duidelijkere lijnstructuren en aantrekkelijkere verbindingen tussen de transferia, het centrum, het station en belangrijke voorzieningenlocaties zoals de Onderwijsboulevard. Positief is daarnaast dat binnen de aangepaste lijnvoering wordt geprobeerd de bereikbaarheid van verschillende wijken zoveel mogelijk te behouden door verschuivingen tussen lijnen, aangepaste routes en het opnieuw inzetten van bestaande haltes. Ook de hogere frequentie voor delen van de Aawijk-Zuid vormt een verbetering. Tegelijkertijd leiden de wijzigingen op onderdelen tot grotere loopafstanden en een lagere haltebediening voor specifieke delen van de Graafsepoort, Graafsebuurt, Gestelsebuurt en omgeving Oude Vlijmenseweg.

Ook bij de voorgestelde aanpassing van lijn 3 (De huidige lijn 8) in Vught ziet Reizigersoverleg Brabant dat gezocht wordt naar een balans tussen bereikbaarheid van woonwijken en aantrekkelijke reistijden richting Den Bosch. Wij vinden het jammer dat er enkele doorgaande ritten geknipt worden, maar snappen dat dit de minst slechte oplossing is voor reizigers. Wel zouden wij graag zien dat er net als op andere lijnen een gegarandeerde aansluiting geboden wordt, zodat doorgaande reizigers geen extra vertraging oplopen.

2.3 Streeklijnen

Reizigersoverleg Brabant kan zich in grote lijnen vinden in de keuze om binnen de regio's Langstraat, Meierij, Land van Cuijk en Kempen/Groene Woud sterker in te zetten op HOV-verbindingen en betere aansluiting op stedelijke netwerken en voorzieningenlocaties binnen Oost-Brabant.

De voorgestelde netwerkontwikkeling kan op verschillende trajecten bijdragen aan aantrekkelijkere reistijden, sterkere regionale verbindingen en een beter bruikbaar openbaarvervoernetwerk voor reizigers die over grotere afstanden reizen. Daarbij ziet Reizigersoverleg Brabant positieve elementen in de verdere ontwikkeling van snelle regionale corridors, de opwaardering van verschillende lijnen naar Directlijn- of Bravo direct-niveau en de versterking van verbindingen richting Tilburg, Den Bosch en Eindhoven.

Ook de verbeterde bereikbaarheid van regionale voorzieningen en recreatieve bestemmingen, waaronder de Efteling en Safaripark Beekse Bergen, kan bijdragen aan een aantrekkelijker en herkenbaarder netwerk voor zowel dagelijkse reizigers als incidentele bezoekers. Daarnaast ziet ROB in delen van de voorgestelde netwerkstructuur een volgende stap richting een sterker regionaal HOV- en Bus Rapid Transit (BRT)-netwerk binnen Oost-Brabant.

Tegelijkertijd blijft ROB benadrukken dat juist in meer landelijke gebieden goede verbindingen, logische overstappen en voldoende bedieningskwaliteit van groot belang blijven voor de dagelijkse bruikbaarheid van het openbaar vervoer.

Daarbij vraagt ROB specifiek aandacht voor situaties waarin de versnelling van regionale corridors door bijvoorbeeld het strekken van buslijnen leidt tot een duidelijke afname van de nabijheid van het openbaar vervoer voor omwonenden.

In dat kader adviseert Reizigersoverleg Brabant om binnen de voorgestelde lijnvoering van de nieuwe Directlijn in Uden te onderzoeken of ter hoogte van de fietstunnel in de Munterweg onder de N264 een aanvullende halte mogelijk en wenselijk is. ROB begrijpt de keuze om met een Bravodirectlijn niet te vaak te willen halteren, maar vindt in dit geval het behoud van bereikbaarheid voor omliggende woongebieden zwaarder wegen dan de beperkte reistijdwinst die met het overslaan van deze locatie wordt gerealiseerd.

2.3.1 Brainport

Arriva spreekt in het EP haar ambitie uit om snelle busverbindingen in te zetten tussen het concessiegebied Oost en het gebied ten westen van Eindhoven, waar ASML en het Maxima Medisch Centrum nu al grote reizigerstrekkers zijn in het bestaande OV-netwerk, maar waar nu ook al besloten vervoer plaatsvindt voor medewerkers. Reizigersoverleg Brabant is positief over het bieden van directe verbindingen naar Veldhoven, waar grote reizigerstrekkers zitten zoals ASML en het Maxima Medisch Centrum. Directe verbindingen tussen het concessiegebied en dit gebied zorgen voor een snellere en comfortabelere reis voor de OV-reiziger en kan ook concurreren met andere modaliteiten zoals de auto. Wel zou ROB graag zien dat wanneer het besloten vervoer wordt geïntegreerd in nieuw openbaar vervoer, deze lijnen ook nuttig zijn voor een breder publiek, door bijvoorbeeld aan te sluiten op de bezoeken van het Maxima Medisch Centrum of te halteren bij Eindhoven Airport, zodat deze reizigers niet via Eindhoven Centraal hoeven te reizen.

2.4 Buurtbuslijnen

Reizigersoverleg Brabant constateert dat de buurtbuslijnen binnen de nieuwe concessie een belangrijke aanvullende rol blijven vervullen in de bereikbaarheid van kleinere kernen en gebieden waar regulier lijnvervoer minder goed uitvoerbaar is. Daarmee blijven de buurtbusverenigingen van grote waarde voor de bereikbaarheid en leefbaarheid binnen delen van Oost-Brabant. Positief is dat binnen het exploitatieplan wordt ingezet op nieuw materieel voor de buurtbuslijnen en dat de buurtbus onderdeel blijft van het totale openbaarvervoernetwerk binnen de concessie. Tegelijkertijd merkt ROB op dat de praktische uitvoerbaarheid van buurtbusvervoer sterk afhankelijk blijft van de beschikbaarheid van vrijwilligers. Daarom blijft blijvende aandacht nodig voor ondersteuning van buurtbusverenigingen en voor de betrouwbaarheid van deze verbindingen voor reizigers.

3. Doorontwikkeling dienstregeling 2029

Reizigersoverleg Brabant constateert dat Arriva binnen het exploitatieplan nadrukkelijk vooruitblijkt naar verdere investeringen en uitbreidingen van het openbaarvervoernetwerk richting 2029. Daarmee wordt zichtbaar dat de voorgestelde dienstregeling voor 2027 niet als eindbeeld wordt beschouwd, maar als onderdeel van een bredere gefaseerde ontwikkeling van het netwerk binnen de concessie Oost-Brabant.

ROB ziet dat deze gefaseerde aanpak kansen biedt om de verdere groei van het openbaar vervoer zorgvuldig te laten verlopen en tegelijkertijd ruimte te houden voor evaluatie en bijsturing op basis van praktijkervaringen en reizigersontwikkeling.

Tegelijkertijd merkt ROB op dat een deel van de aangekondigde kwaliteitsverbeteringen en netwerkontwikkelingen daardoor pas op een later moment gerealiseerd wordt. Daarom blijft het belangrijk dat richting reizigers, gemeenten en andere betrokken partijen helder blijft welke ontwikkelingen daadwerkelijk per 2027 worden ingevoerd en welke onderdelen onderdeel zijn van de verdere doorontwikkeling richting 2029.

4. Gegarandeerde aansluitingen

Reizigersoverleg Brabant constateert dat binnen het exploitatieplan nadrukkelijk aandacht wordt besteed aan het verbeteren van aansluitingen tussen lijnen en het aanbieden van gegarandeerde overstappen op een aantal belangrijke knooppunten binnen het netwerk. Vanuit reizigersperspectief kunnen goede aansluitingen een belangrijke bijdrage leveren aan de betrouwbaarheid en bruikbaarheid van het openbaar vervoer.

Positief is daarnaast dat binnen het netwerk wordt gewerkt met vaste knooppunten en aanvullende overstapgaranties in de avonduren. Dit zal bijdragen aan meer zekerheid voor reizigers die afhankelijk zijn van overstappen tussen verschillende lijnen.

Een strakke uitvoering is hier belangrijk: Wanneer een overstap enkele keren niet afgewacht wordt, zullen reizigers mogelijk het hele systeem minder vertrouwen en proberen om deze overstap in hun geheel te vermijden. ROB acht het daarom van belang dat de werking van de gegarandeerde aansluitingen na invoering zorgvuldig wordt gemonitord en dat reizigers ook duidelijk geïnformeerd worden over welke aansluitingen gegarandeerd zijn.

5. Benodigde aanpassingen infrastructuur

Reizigersoverleg Brabant constateert dat een belangrijk deel van de voorgestelde netwerkontwikkelingen samenhangt met infrastructurele aanpassingen die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de nieuwe dienstregeling. Daarbij gaat het onder meer om aanpassingen aan haltes, keerpunten, doorstromingsmaatregelen en de inrichting van hoogwaardige openbaarvervoersassen. ROB begrijpt dat de uitvoerbaarheid en kwaliteit van het voorgestelde netwerk in belangrijke mate afhankelijk zijn van het tijdig realiseren van deze infrastructurele voorzieningen. Tegelijkertijd laat het exploitatieplan zien dat vertragingen in infrastructurele projecten directe gevolgen kunnen hebben voor de uiteindelijke netwerkstructuur, reistijden en dienstuitvoering. Daarom acht ROB het van groot belang dat de voortgang van de benodigde infrastructurele maatregelen zorgvuldig bewaakt blijft en dat bij eventuele vertragingen tijdig duidelijkheid wordt gegeven over de gevolgen voor reizigers. Daarbij blijft het belangrijk dat infrastructurele aanpassingen niet uitsluitend worden beoordeeld vanuit doorstroming en snelheid, maar ook vanuit bereikbaarheid, toegankelijkheid en praktische bruikbaarheid voor reizigers.

6. Conclusie

Reizigersoverleg Brabant constateert dat met het concept Exploitatieplan Oost-Brabant 2027 een omvangrijke ontwikkeling van het openbaar vervoer binnen Oost-Brabant wordt ingezet. Binnen de nieuwe concessie wordt zichtbaar gekozen voor een netwerkstructuur waarin hoogwaardig openbaar vervoer, hogere frequenties, sterkere regionale verbindingen en een beter herkenbaar netwerk een centrale rol spelen.

Op verschillende trajecten ziet ROB duidelijke kansen voor reizigers, onder meer op het gebied van reistijd, frequentie, comfort, betrouwbaarheid en de aantrekkelijkheid van het openbaar vervoer als alternatief voor de auto.

Tegelijkertijd constateert ROB dat de voorgestelde wijzigingen op meerdere plaatsen verder gaan dan een reguliere dienstregelingsaanpassing. Op onderdelen veranderen bestaande reispatronen, lijnstructuren en haltebediening ingrijpend. Daarbij wordt binnen het netwerk nadrukkelijker gekozen voor snellere en sterkere corridors, wat op sommige plaatsen gevolgen heeft voor de fijnmazigheid en nabijheid van het openbaar vervoer.

Daarom blijft het van groot belang dat bij de verdere uitwerking en implementatie van het exploitatieplan blijvend aandacht bestaat voor begrijpelijkheid van het netwerk, praktische toegankelijkheid van haltes en verbindingen en heldere communicatie richting reizigers. De wijze waarop deze netwerkontwikkeling in de praktijk wordt ingevoerd en uitgevoerd, zal in belangrijke mate bepalend zijn voor hoe reizigers het openbaar vervoer in Oost-Brabant de komende jaren gaan ervaren.

Wij ontvangen graag uiterlijk 9 juli 2026 uw inhoudelijke reactie op dit advies over het Exploitatieplan 2027 Oost-Brabant. Voor verdere toelichting kunt u contact opnemen met Sophie van der Veeke, Adviseur/ Vertegenwoordiger reizigersbelangen. ROB publiceert dit advies na 11 juni op www.reizigersoverlegbrabant.nl.

Met vriendelijke groet,
Maruška Lestrade-Brouwer
Voorzitter, Reizigersoverleg Brabant